

*Лобенко Наталія Миколаївна, методист лабораторії-центру ЗНО й моніторингу
якості освіти КНЗ «ЧОІПОПП ЧОР»*

Модельна навчальна програма «Українська мова. 7–9 класи» для закладів загальної
середньої освіти (автори: Заболотний О. В., Заболотний В. В., Лавринчук В. П., Плівачук
К. В., Попова Т. Д.)

Відокремлені члени речення

**ГР 4. Дослідження індивідуального мовлення, використання мови для власної
мовної творчості, спостереження за мовними та літературними явищами,
проведення їх аналізу**

І варіант

У завданнях 1–12 потрібно вибрати одну правильну відповідь. (1 бал)

1. Відокремлене означення є в усіх реченнях, ОКРІМ

- А Озвучене піснями, бринить моє перо (П. Перебийніс).
- Б Пливуть віки, на вічність перемножені (Г. Коваль).
- В Молода українська вода набирає цілющої сили! (В. Женченко).
- Г Схожа на цунамі гаряча хвиля вкриває все (О. Слоньовська).

**2. Укажіть речення, в якому означення відокремлюється комою (розділові знаки
пропущено).**

- А Над луками залитими квітневою повинню холонув оранжевий вечір (Григір
Тютюнник).
- Б Настали темні і глибокі ночі (М. Антіох).
- В А вже весна на річищах ламає морозом вигранений лід (Д. Луценко).
- Г Обмерзла кригою озимина ламалась (О. Гончар).

**3. Укажіть відокремлене означення, яке буде логічним продовженням речення
«Наліг туман на воду й береги, ...».**

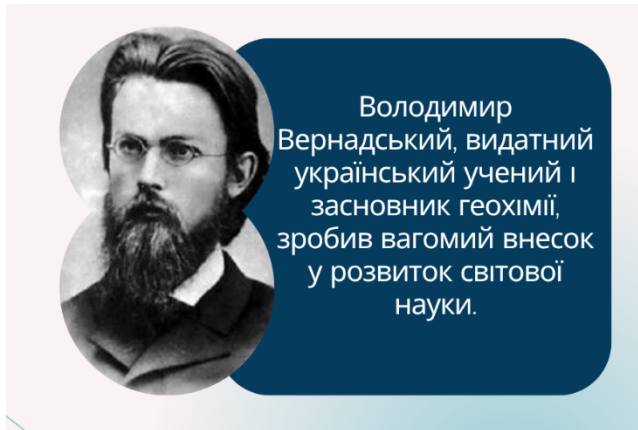
- А срібний та рясний
- Б кругловидий, смутний
- В густий і непрозорий
- Г глибокий і збитий

**4. Укажіть речення, в якому відокремлене означення стоїть перед означуваним
словом і відокремлюється комою.**

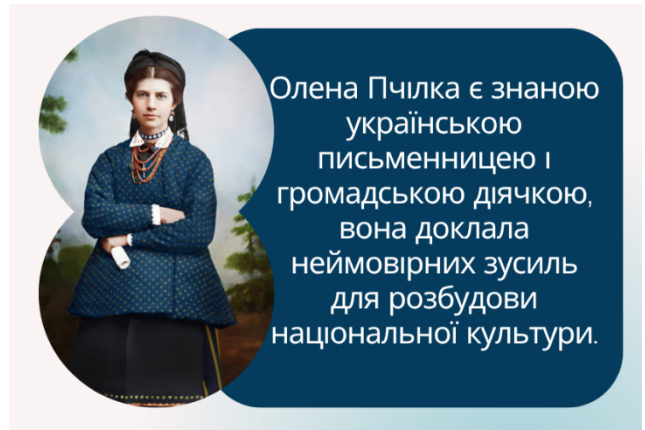
- А Побите дощем поле ще й град поб'є.
- Б І сохнуть під осіннім теплим небом гаптовані червоним рушники (В. Гук).

В Раз добром нагріте серце вік не прохолоне (Т. Шевченко).
Г Осяяні місяцем гори блищать (О. Олесь).

5. Прикладкою ускладнено всі речення, ОКРІМ

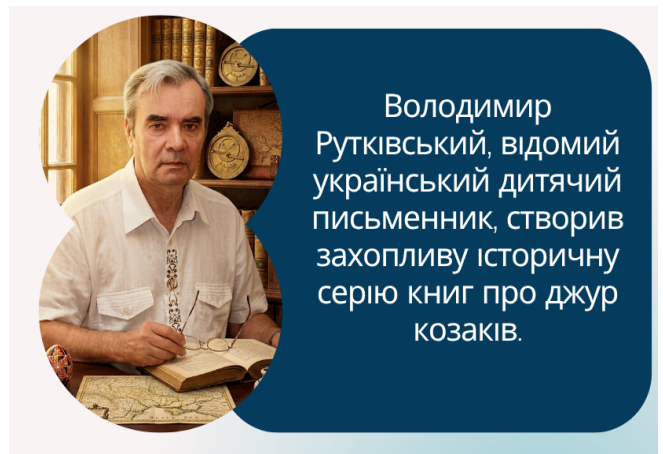
А

Б

В

Г

6. Пунктуаційну помилку допущено в реченні

- А Олександр Мурашко широко відомий, як портретист (З енциклопедії).
Б За столом біля паперів і фонографа сидів судовий слідчий Кость Іванович Чорнокнижний (М. Стельмах).
В Ходила в саду доросла дочка вчителя, красуня Маруся (С. Васильченко).
Г Такий поет, як Шевченко, не одним українцям рідний (П. Куліш).

7. Прикладка відокремлюється тире в реченні (розділові знаки пропущено)

- А Там комар славетний лицар під листом зеленим жив (Б. Грінченко).
Б А он уже видніє з далини столиця Вишневецького Лубни (Л. Костенко).
В Бегемот або гіпопотам живе в ріках й озерах Африки.
Г Директор школи Василь Маркович Рясний був схвилюваний вкрай (О. Довженко).

8. Відокремленої обставини немає в реченні

А Донька Яцубина, всупереч волі батька, влаштувалася працювати на каналі (Олесь Гончар).

Б Незважаючи на погіршення погоди, концерт таки відбудеться на стадіоні (З інтернету).

В Востаннє глянув на похилену солом'яну хату, старенький паркан і сиротливу постать матері.

Г Грає море, хвилю підіймаючи круту (А. Малишко).

9. Обставина відокремлюється в усіх реченнях, ОКРІМ (розділові знаки пропущено)

А Зозуля закувала серед ночі посіявши тривогу на землі (П. Перебийніс).

Б У колодязі незважаючи на його страшенну глибину води не виявилось (М. Старицький).

В Рушниця в його руках стріляла не хиблячи (М. Трублаїні).

Г Всупереч зовнішній легковажності Люба напрочуд чесно уміла зберігати таємниці (Олесь Гончар).

10. Одиначний дієприслівник потрібно відокремлювати комою в реченні (розділові знаки пропущено)

А Марія вагаючись ступає за проворною Уляною (М. Стельмах).

Б Я йшла не оглядаючись цього разу (С. Йовенко).

В Медом лине повітря у груди, любо пісню співають ідучи (В. Сосюра).

Г Лише добро роби не думаючи (Нар. творч.).

11. Відокремленням додатком ускладнено речення

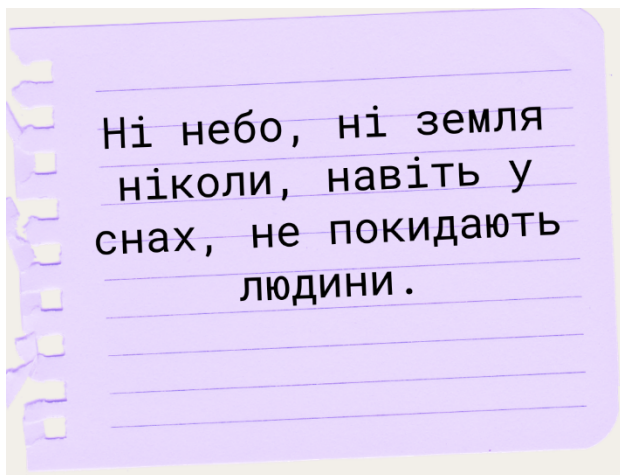
А Сині волошки проти місяця ще більш синіли, затуляючи собою вікно.

Б Вона, Леся Українка, мала залізну силу волі.

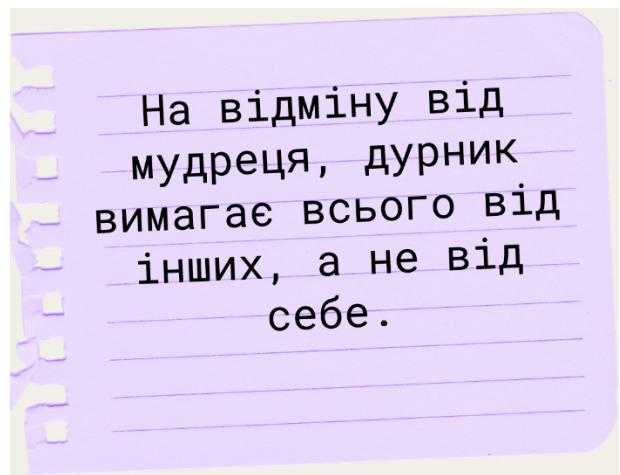
В Софія Київська — джерело для пізнання історії нашої культури, зокрема мистецтва Київської Русі (Із газети).

Г І тиха осінь, мрійна, яснолиста, несла в серця надію і тривогу.

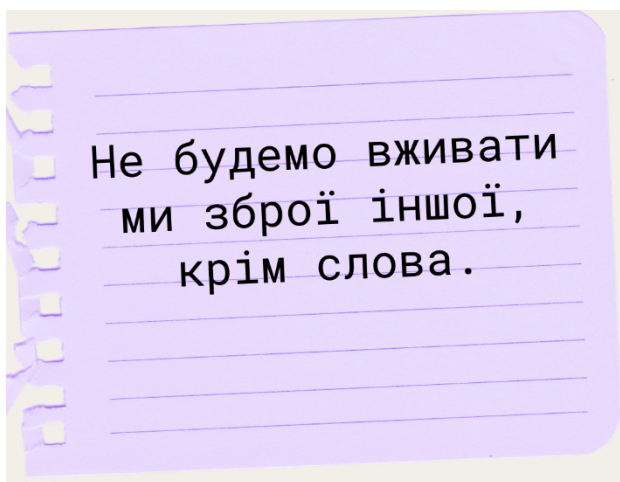
12. Пунктуаційна помилка є в реченні

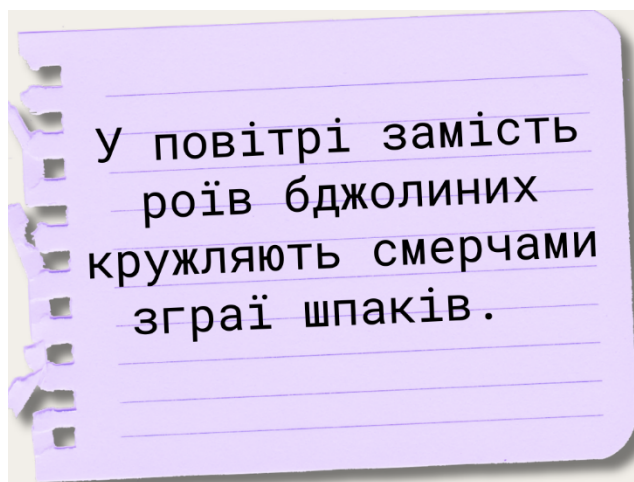
А

Б

В

Г

У завданнях 13–16 потрібно встановити відповідність.

13. Визначте умову відокремлення означення в поданих реченнях (розділові знаки пропущено).

	Речення		Умова відокремлення означення
1	Захоплений роботою художник не помічав плину часу (І. Цюпа).	А	стосується особового займенника
2	От і зараз насурмонений і заспаний я стою посеред хати (М. Стельмах).	Б	відділено іншими членами речення
3	Дід підвівся плечистий і струснув сивиною (П. Перебийніс).	В	зворот стоїть після означуваного слова
4	Зелені руки повні білокріту на теплу ніч розкинув сонний сад (М. Вінграновський).	Г	має обставинний відтінок
		Д	не відокремлюється

14. Визначте, чим ускладнено кожне речення (розділові знаки пропущено).

	Ускладнено		Речення
1	Уточнювальним членом речення	А	На відміну від гостей він був одягнений по-домашньому (В. Малик).
2	Відокремленою прикладкою	Б	Прив'язані до тинів корови та коні ревли, тупчилися (В. Винниченко).
3	Відокремленим додатком	В	Такої віри і він Сірко домагався від своїх підлеглих (В. Малик).
4	Відокремленою обставиною	Г	На полях незважаючи на пізній ранок хропло десятків два чи три запорожців (В. Малик).
		Д	Поволі нога за ногою пливуть чумацькі вози битим шляхом (М. Коцюбинський).

15. Установіть відповідність між обґрунтуванням розділових знаків та реченнями, у яких їх вжито (розділові знаки пропущено).

Обґрунтування розділових знаків		Речення	
1	Тире після однорідних членів перед узагальнювальним словом	А	Тільки зараз уночі польова квітка втратила свої барви (Є. Гуцало).
2	Комами виділене вставне слово	Б	З другої хати доносилася сумна журлива пісня (Панас Мирний).
3	Комою виділений уточнювальний член речення	В	Арсен скучив за рідними а особливо за Златкою (В. Малик).
4	Кома між однорідними означеннями	Г	Полювання як бачите не якась там легковажна дурничка (Остап Вишня).
		Д	Вона не знала ні кіно ні концертів ні театру ні опери жодних видовищ (І. Сенченко).

16. Установіть відповідність між помилками та реченням, у якому вони вжиті.

Помилка		Речення	
1	граматична	А	Усі мешканці села, окрім місцевих жителів, зібралися на толоку.
2	орфографічна	Б	Прочитавши історичну повість, вона мені сподобалася.
3	пунктуаційна	В	Пісня лунала не менше ніж три хвилини.
4	лексична	Г	Національний музей історії України у Другій Світовій війні, відомий своїми масштабними експозиціями, розташований у Києві.
		Д	Не цвітуть на вікні герані: сонний символ спокійних буднів (О. Теліга).

Завдання з вибором кількох відповідей.

Робота з текстом. (5 балів)

17. Прочитайте текст і виконайте завдання.

Як мозок «вчиться»

(1) Ви, мабуть, помічали, що інколи новий матеріал запам'ятовується легко, а інколи — ні, хоч як старайтесь. Це пов'язано з тим, як працює наш мозок.

(2) Мозок людини складається з мільярдів нервових клітин — нейронів. Коли ви вчитеся чогось нового, між нейронами утворюються зв'язки — синапси. Наукові дослідження показують, що під час навчання їхня кількість і активність можуть змінюватися вже за кілька годин.

(3) Цікавим є факт, що в дорослого мозку приблизно 30% синапсів можуть бути «мовчазними», тобто неактивними, але вони можуть швидко «вмикатися» під час навчання нового. Це означає, що мозок має великий потенціал для розвитку в будь-якому віці.

(4) Особливо важливу роль у навчанні відіграє практика. Коли ви не просто читаете або слухаете матеріал, а застосовуєте його на практиці — розв'язуєте задачі, пишете

тексти, відповідаєте на запитання або пояснюєте комусь тему — мозок починає працювати значно активніше. Численні дослідження, проведені психологами Генрі Редігером і Джеффри Карпикке, показують, що активне відтворення знань (наприклад, тестування або самостійне розв'язування завдань) може підвищити рівень запам'ятовування приблизно на 30–50%, якщо порівняти з простим перечитуванням.

(5) Також важливо знати, що навички формуються не одразу. Наприклад, у середньому людині потрібно кілька десятків повторень, щоб нова дія почала виконуватися автоматично. Саме тому спортсмени, музиканти чи програмісти багато разів повторюють одні й ті самі дії — вони тренують мозок так само, як м'язи.

(6) Ще один важливий факт: під час сну мозок активно «перебудовує» зв'язки. Дослідження показують, що після сну синапси можуть зменшуватися приблизно на 18–20%, що допомагає мозку очищати зайву інформацію та краще зберігати важливу.

(7) Також доведено, що сон напряду впливає на навчання: у людей, які добре сплять, ефективність запам'ятовування значно вища, адже мозок уночі «закріплює» нові знання.

(8) Отже, навчання — це не просто запам'ятовування, а постійна робота мозку. І що більше ви тренуєтеся, то впевненіше працює ваш мозок у будь-яких завданнях.

(З інтернет-джерел)

17.1. Учень прочитав науково-популярний текст про роботу мозку і зробив такі нотатки:

А Найефективніший спосіб навчання — це багаторазове перечитування матеріалу, бо воно гарантує запам'ятовування.

Б Активне відтворення інформації (відповіді на запитання, розв'язування задач) допомагає краще закріплювати знання, ніж пасивне читання.

В Помилки під час навчання не мають значення, оскільки мозок не змінює своїх зв'язків через них.

Г Під час сну мозок упорядковує інформацію і зміцнює важливі знання.

Д Що більше учень просто слухає пояснення, то краще засвоює матеріал без додаткової практики.

Е Практика допомагає активувати нейронні зв'язки, які формуються під час навчання.

Визначте, які нотатки повністю відповідають змісту тексту.

Б,Г,Е

17.2. Укажіть номер абзацу, у якому інформація співзвучна з думкою, що «формування навички — це процес багаторазового виконання дії, у результаті якого вона поступово автоматизується, стає швидкою і не потребує постійного свідомого контролю».

А 1

Б 2

В 3

Г 4

Д 5
Е 6
Ж 7
З 8

II варіант

У завданнях 1–12 потрібно вибрати одну правильну відповідь. (1 бал)

1. Відокремлене означення є в усіх реченнях, ОКРІМ

- А На дубових кілочках, забитих у стовп, висіли дерев'яні ковши (В. Малик).
- Б Мелькають дні, мов п'яти марафонця (Л. Костенко).
- В Звір вийшов із клітки, вмурованої в стіну фортеці, зупинився (В. Малик).
- Г Нервові тремтіння пробігло по тілу, неприємне й колюче (В. Підмогильний).

2. Укажіть речення, в якому означення не відокремлюється комою (розділові знаки пропущено).

- А То був кущ обсипаний снігом, і здалека видався хатою (М. Коцюбинський).
- Б Чоловіки зникли у низькій печері вимитій у вапняках дощовими потоками (В. Малик).
- В Добігало вже сонце до гір величезне червоне (І. Франко).
- Г Заметена снігами Січ здалася подорожнім зовсім безлюдною (В. Малик).

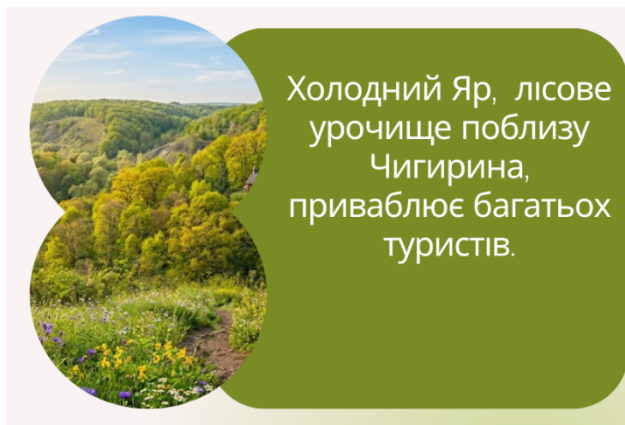
3. Укажіть відокремлене означення, яке буде логічним продовженням речення «Дощик так і ллється, дощик так і лине, ...».

- А срібний та рясний
- Б кругловидий, смутний
- В сухий і непрозорий
- Г швидкий і скупий

4. Укажіть речення, в якому відокремлене означення стоїть перед означуваним словом і відокремлюється комою.

- А Свистів у вухах напоєний запахами весни теплий вітер (В. Малик).
- Б Ошелешений нежданим нападом Осман спершу розгубився (В. Малик).
- В Ганна аж затрусилася неначе облита холодною водою. (І. Нечуй-Левицький.)
- Г Вже в усі вікна цвів бузок синіший за небо (Н. Кир'ян).

5. Прикладкою ускладнено всі речення, ОКРІМ

Холодний Яр, лісове урочище поблизу Чигирина, приваблює багатьох туристів.

А

Над Дніпром височіє парк «Сосновий Бір» – зелена оаза міста.

Б

Перлиною садово-паркового мистецтва України є «Софіївка», яка щороку приваблює тисячі туристів.

В

Класик української літератури Іван Нечуй-Левицький народився в містечку Стеблів на Черкащині.

Г

6. Пунктуаційну помилку допущено в реченні

А І я, семилітнє дитя, біжу від хати до хати колядувати (Д. Павличко).

Б Як син свого народу, літописець не міг спокійно спостерігати ознаки занепаду держави (П. Загребельний).

В Тонкий знавець фольклору Максим Рильський записував і зберігав його для історії (З підручника).

Г На Ворсклі стоїть прославлена батьківщина Котляревського — Полтава (І. Сенченко).

7. Прикладка відокремлюється тире в реченні (розділові знаки пропущено)

А Мелашка була потрібна в господі як робітниця.

Б Песців або полярних лисиць розводять у спеціальних розплідниках.

В А в небі бриніли завзяті співці весняні незримі жайворонки (С. Черкасенко).

Г А хто не має історії тобто минулого – не матиме, звісно, й майбутнього (В. Кузьменко).

8. Відокремленої обставини немає в реченні

А На все інше, навіть на любов, творцеві залишаються крихти (Т. Севернюк).

Б З огляду на дефекти, книжка може бути повернута у видавництво.

В Хлопець, вибачившись, швидко покинув кімнату.

Г Ясний місяць зблід, засоромившись зірниці та червоного ранку (І. Нечуй-Левицький).

9. Обставина відокремлюється в усіх реченнях, ОКРІМ (розділові знаки пропущено)

- А Летять в село лелеки напівсонні ліниво й важко маючи крильми (О. Довгий).
Б Старого слухай нашорошивши вуха (Усна народна творчість).
В І ми жартуючи погнали чужі ягнята до води (Т. Шевченко).
Г Незважаючи на гарну погоду в місті було безлюдно, як і всюди на Правобережжі... (В. Малик).

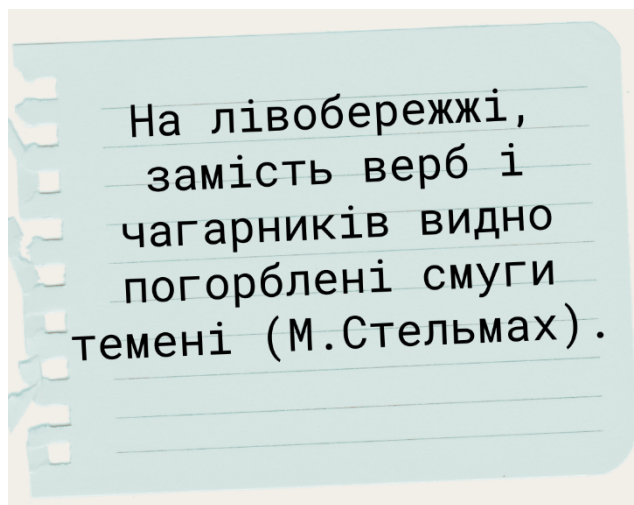
10. Одиничний дісприслівник НЕ потрібно відокремлювати комою в реченні (розділові знаки пропущено)

- А З-за дерев співаючи з'явилася струнка жіноча постать (М. Стельмах).
Б Арсен мочав розуміючи що останнє слово за ним (В. Малик).
В Пішов козак сумуючи, нікого не кинув (Т. Шевченко).
Г Усяка пташечка радіючи співала (Л. Глібов).

11. Відокремленим додатком ускладнено речення

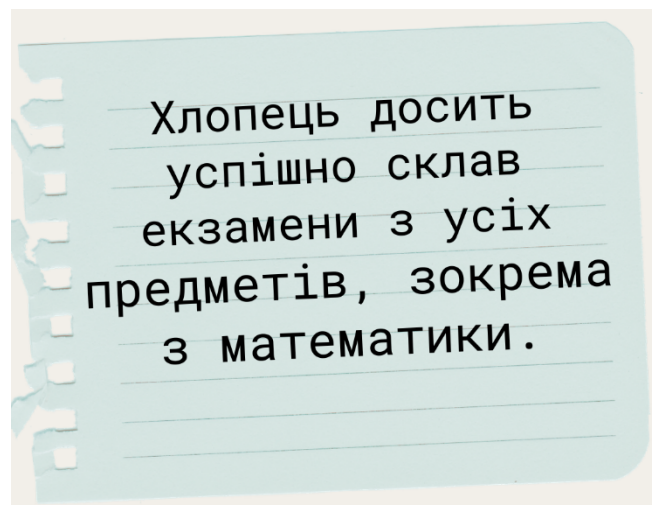
- А Десь за ланами гомонів, затихаючи, грім (С. Васильченко).
Б За винятком кількох дрібних деталей, проєкт був готовий.
В У себе на хуторі, в Грушівці, Сірко встиг відпочити (В. Малик).
Г Хай живе тропічна злива — густа, запашна й надзвичайно тепла (М. Хвильовий).

12. Пунктуаційна помилка є в реченні

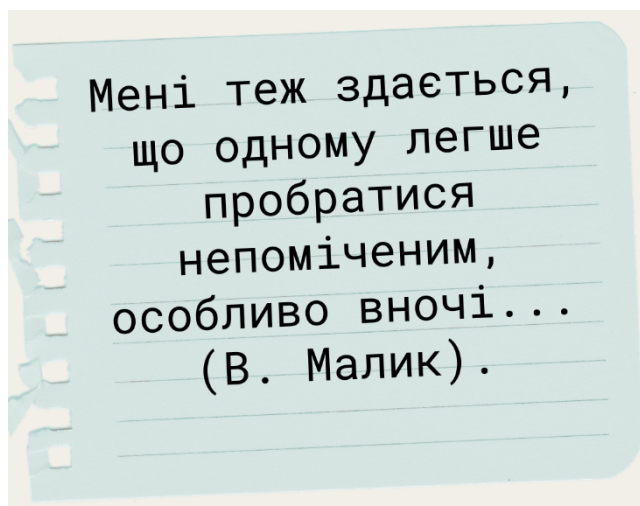
На лівобережжі,
замість верб і
чагарників видно
погорблені смуги
темені (М.Стельмах).

А

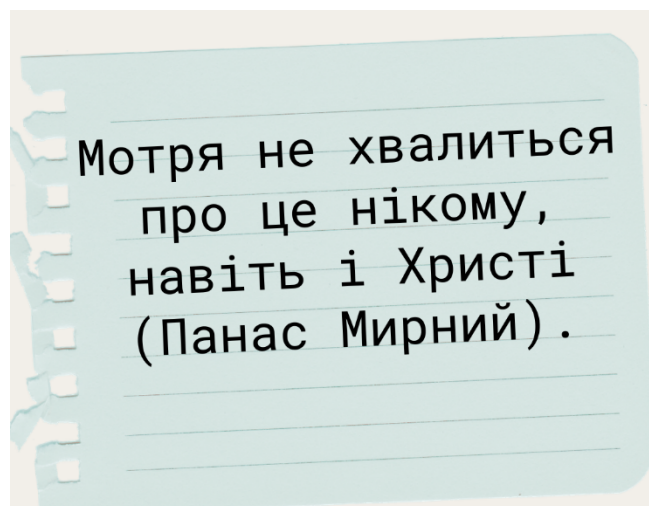

Хлопець досить
успішно склав
екзамени з усіх
предметів, зокрема
з математики.

Б

В

Г

У завданнях 13–16 потрібно встановити відповідність.

13. Визначте умову відокремлення означення в поданих реченнях (розділові знаки пропущено).

	Речення		Умова відокремлення означення
1	Вогка земля мліла в гарячому золоті сонячного проміння вільна від тіней і холодків.	А	має обставинний відтінок
2	Земля скована морозом покрилась білим снігом.	Б	стосується особового займенника
3	Стояли ми заціплені і зблідлі (А. Бортняк).	В	відділено іншими членами речення
4	Наляканий громовицею тихенько заіржав кінь.	Г	зворот стоїть після означуваного слова
		Д	не відокремлюється

14. Визначте, чим ускладнено кожне речення (розділові знаки пропущено).

	Ускладнено		Речення
1	Уточнювальним членом речення	А	Василько замовк прочитавши в тому погляді невимовний смуток (М. Коцюбинський).
2	Відокремленою прикладкою	Б	Посеред майдану на узвишші гарцював на гарячому карому коні чорнобородий вершник (В. Малик).
3	Відокремленим додатком	В	Робота крім заробітку нічого мені не дає (Григір Тютюнник).
4	Відокремленою обставиною	Г	Прийшов Макар митець на всякі вигадки цікавий оповідач і великий насмішник (С. Васильченко).
		Д	Охоплені спільним почуттям друзі довго гомоніли впівголоса... (В. Малик).

15. Установіть відповідність між обґрунтуванням розділових знаків та реченнями, у яких їх вжито (розділові знаки пропущено).

<i>Обґрунтування розділових знаків</i>		<i>Речення</i>	
1	Тире після однорідних членів перед узагальнювальним словом	А	В неділю в день мого народження я влаштовую святкову вечерю і запрошую вас до себе (В. Малик).
2	Комою виділене вставне слово	Б	Здіймаймо товариство наші крила! (М. Вінграновський).
3	Комою виділений уточнювальний член речення	В	Кажуть дощ завжди щастя приносить (Г. Коваль).
4	Кома між однорідними означеннями	Г	Засвітилися молодістю вдруге дід бабуся тато мама вся родина (П. Перебийніс).
		Д	Все було окутане чорною непроглядною тьмою (О. Гончар).

16. Установіть відповідність між помилками та реченням, у якому вони вжиті.

<i>Помилка</i>		<i>Речення</i>	
1	граматична	А	Згори, з міста, текли до води запахи вечірніх лип (Ю. Яновський).
2	орфографічна	Б	Всі, за винятком Бойчука, здивовано дивилися на шкіпера. (М. Трублаїні.)
3	пунктуаційна	В	Завдання виконано правильно, вивчивши теоретичний матеріал.
4	лексична	Г	Марія, переможниця олімпіади, вірно виконала всі завдання.
		Д	Усіяна колосками, земля пахла соком скошених трав.

Завдання з вибором кількох відповідей

Робота з текстом. (4 бали)

17. Прочитайте текст і виконайте завдання.

Крилаті розумники

Коли ми думаємо про найрозумніших істот на планеті, найперше на думку спадають дельфіни, шимпанзе або свійські собаки. Проте справжні генії маскування та винахідливості живуть прямо на наших подвір'ях, і це — звичайні ворони. Вчені з'ясували, що інтелект цих птахів співмірний із розвитком семирічної дитини. Співвідношення маси їхнього мозку до тіла є таким самим, як у шимпанзе. Ворони здатні не просто діяти інстинктивно, а логічно мислити, прораховувати свої кроки наперед і навіть створювати власні інструменти для добування їжі.

У ході одного відомого наукового експерименту вороні на ім'я Бетті знадобилося дістати шматочок м'яса з вузької скляної трубки. Птах не розгубився: він знайшов прямий шматок дроту, самостійно загнув його дзьобом об край годівниці, зробивши

гачок, і успішно витягнув ласощі. Ба більше, у Франції в одному з тематичних парків ворон навіть «взяли на роботу». Птахів навчили збирати на території дрібне сміття та недопалки й кидати їх у спеціальний автомат, який натомість видавав їм смачну зернову винагороду.

Найдивовижніше те, що ворони мають неймовірну соціальну пам'ять і вміють... розмовляти між собою про нас. Дослідники з Вашингтонського університету провели експеримент: вони одягали специфічні маски, коли ловили птахів для кільцювання. Згодом виявилось, що ворони не лише запам'ятали ці обличчя на цілих 5 років, а й «розповіли» своїм родичам про небезпеку. Коли науковці знову проходили парком у тих самих масках, на них кричала вже вся зграя, разом з тими птахами, яких ніколи не ловили. Це доводить, що у ворон є своя складна мова та культура передачі досвіду.

Ця історія дає нам важливий життєвий урок. Часто ми оцінюємо когось лише за зовнішнім виглядом: ворона здається нам звичайним, сірим і непримітним міським птахом, якого ніхто не помічає. Проте за цим образом ховається гострий розум, здатність пристосовуватися до складних умов і вміння підтримувати свій колектив. Це чудове нагадування людям, що справжня сила та унікальність завжди приховані всередині — у вміннях, мисленні та вчинках.

З газети

17.1. Розгляньте світлину. Яку думку з тексту вона найкраще ілюструє?

А Ворони працюють у тематичному парку, збираючи сміття.

Б Ворони здатні створювати інструменти для розв'язання проблем.

В Ворони попереджають одна одну про небезпечних людей.

Г Ворони мають мозок, співмірний за розвитком із мозком семирічної дитини.

17.2. Які висновки можна зробити, аналізуючи результати експериментів та життєву ситуацію, описану в тексті? (Оберіть ДВА варіанти.)

А Інтелектуальні здібності ворон є значно вищими, ніж у будь-яких інших свійських тварин чи птахів.

Б Зовнішній вигляд істоти не є надійним показником її внутрішніх можливостей та цінності.

В Соціальна взаємодія ворон дозволяє передавати досвід без особистої участі в події.

Г Ворони виконують складні дії лише завдяки тривалому дресируванню людиною в парках.

Відповіді

Тип завдання	Із вибором однієї правильної відповіді												На встановлення відповідності				Робота з текстом
№	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17
Варіант 1	В	А	В	Г	Б	А	Б	В	В	А	В	Г	1-Г 2-А 3-Б 4-В	1-Д 2-В 3-А 4-Г	1-Д 2-Г 3-А 4-Б	1-Б 2-Г 3-Д 4-А	17.1. Б,Г,Е 17.2. Д
Варіант 2	Б	Г	А	Б	В	В	В	А	Б	В	Б	А	1-В 2-Г 3-Б 4-А	1-Б 2-Г 3-В 4-А	1-Г 2-В 3-А 4-Д	1-В 2-Б 3-Д 4-Г	17.1. Б 17.2. Б,В

Використані джерела

1. Глазова О. П. Українська пунктуація : навч. посіб. : правила, тренувальні вправи, контрольні завдання, диктанти. Харків : Ранок, 2004. 252 с.
2. Українська без помилок. Говоримо і пишемо правильно. Сучасний довідник / укл. О.М. Журенко. Харків : КСД, 2025. 512 с.
3. Цікаві факти про тварин. Ветпортал. URL: <https://vet-portal.com.ua/cikavi-fakty/>